

עין משפט
גזר מצוה

עד א מיי פ"ה מהלכות י"ט הלכה ד' טושע' אר"ם סימן ש"ז סעיף טו:
עוד ב ג מיי פכ"ו מהל' שבת הלכה יג סמג לאון סה טושע' אר"ם סימן שח סעיף לד:
עוד ד ה מיי פיר"א שם הלכה ד' סמג ד סמג שם טור שו"ע אר"ם סימן שח סעיף י':

עוד ד מיי פכ"א שם הלכה ג ופכ"ו הלכה יג סמג שם טור שו"ע אר"ם שם סעיף י':

עוד ד ה מיי פיר"א מהלכות שבת הל"ד סמג שם טור שו"ע שם סעיף י':
ע"פ ט מיי פכ"ו מהל' שבת הלכה יא טור שו"ע אר"ם סימן רעט סעיף י:

מוסף רש"י

נהרות המושבין. היינו סתם נהרות שיש להם מתן להלכה ממקום מקור נביעתן (ביצה יט:). ומעיינות המושבין. ואין יוצאין מנומות נביעתן לימתן הלאה (שו"ם). הרי הן כרגלי כל אדם. אין להם שום שגיאה לא במקומן ולא כרגלי הכנענים ולא כרגלי הממלא, לא כל אדם מוליך כרגלי, דכל מרד נדיר לית ליה שגיאה (סס) ואפילו הן של יחיד אין כרגלי (טורבין יט:).

מוסף תוספות

א. 'כל המזיקין נהרגין'. מוס' הלא"ש. ב. [אפי' ר' יהודה מודה. מוס' הלא"ש. ג. הוא דמוקים בריצין אחריו ד"ה. ריעי"א. ד. דאמרינן חמשה נהרגין. מוס' הלא"ש. ה. לאו דאתיא מתנייתא לדברי הכל, דהא ע"כ כיון דקתיין חמשה ותו לא ובעי נמי רצים אחריו אינה אלא כר' יהודה לחוד, אלא ה"ק, דהנא דקתיין שחמשה אלו נהרגים לדברי הכל בריצין אחריו, ותנא דברי הכל נקט וכו'. ריעי"א. ו. משום סכנת נפשות, ודוקא באותם חמשה שהם [מועדים]. ריעי"א. ז. המזיקין שאינן מצויין כ"כ להוציא, רע"א. ח. דמלאכה שאינה צריכה לגופה היא והתירו חכמים כיון דאית ביה קצת סכנה. מוס' הלא"ש.

קבא:

כל המזיקין נהרגין בשבת. אף על גב דתנן צמתניתין ועל עקרב שלא יסוך אינטריך לאשמעינן דהריגה נמי שרינן דסלקא דעתך דאסירא משום דמיפרסמא מילתא טפי מצדידה ומתאזי טעמא נמי פליג רב הונא בסמוך ואסר הריגה:

ברצין אחריו וד"ה. פי' בקונט'

דרבי יהושע בן לוי^א צרין אחריו והוי פקוח נפש^ב וצרייתא צאין רצין וכר"ש וקשה דא"כ תקשה מהך צרייתא לרצא בר רב הונא דשרי להרוג נחשים ועקרבים בשבת דע"כ צאין רצין אחריו מיידי דאי צרין אחריו אמאי אין רוח חסידים נוחה הימנו לפירוש הקונטרס דצרין אחריו איכא פקוח נפש ועוד צניותי שהרג נחש ומיבעיא לן אי שפיר עבד תיפשוט מהכא דלא שרינן לר"ש צאין רצין אלא ה' צלצד ועוד קשה לר"י דלישנא דאנא מתרננא לה משמע לצרייתא עזמיה^ג ונראה לר"י לפרש דצרייתא^ד צרין אחריו וד"ה פירוש אפילו^ה ר' יהודה מודה דחמשה שרי להרוג צרין אחריו^ו אצל שארי אסורי להורגן אפילו רצין אחריו לר' יהודה ור' יהושע בן לוי כר"ש^ז דשרי שאר (ח) אפילו צאין רצין אחריו ורב הונא דאסר כסמוך לא סבר כרבי יהושע בן לוי ונראה לר"י וכן פירש ר"ח שאין להקל כרבי יהושע בן לוי אלא כהנהו אמוראי דלקמן דלא שרו אלא דדריסה לפי תומו:

^אמגר

מתנינא לה ואותיבנא לה ואנא מתריצנא לה ^אברצו אחריו ודברי הכל תני תנא קמיה דרבא בר רב הונא ההורג נחשים ועקרבים בשבת אין רוח חסידים נוחה הימנו א"ל ואותן חסידים אין רוח חכמים נוחה מהם ופליגא דרב הונא דרב הונא חזייה לההוא גברא דקא קטיל זיבורא א"ל שלימתניהו לכולהו ת"ר נודמנו לו נחשים ועקרבים ^אהרג בידוע שנודמנו לו להורגן לא הרגן בידוע שנודמנו להורגו ונעשה לו גם מן השמים אמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנה א"ר יוחנן בנישופין בו א"ר אבא בר כהנא פעם אחת נפל אחד בבהמ"ד ועמד יויתי אחד והרגו אמר רבי פגע בו כיצא בו איבעיא להו פגע בו כיצא בו דשפיר עבדי או לא ת"ש דר' אבא בריה דר' חייא בר אבא ור' זירא הוו יתבי אקילעא דבי ר' ינאי נפק מילתא מבינייהו בעו מיניה מר' ינאי מהו להרוג נחשים ועקרבים בשבת אמר להו צירעה אני הורג נחש ועקרב לא כ"ש דילמא לפי תומו ואמר רב יהודה ירוק דורסו לפי תומו ואמר רב ששת ינחש דורסו לפי תומו ואמר רב קטינא ^אעקרב דורסו לפי תומו ^אאבא בר מרתא דהוא אבא בר מניומי הוה מסקי בית דבי ריש גלותא זווי אייתיהו קא מצערא ליה הוה שדי רוקא אמר להו ריש גלותא אייתו מאנא סחיפו עלייה אמר להו לא צריכתו הכי א"ר יהודה רוק דורסו לפי תומו אמר להו צורבא מרבנן הוא שבקוהו ^אאמר ר' אבא בר כהנא א"ר חנינא ^אפמומות של בית רבי מותר לטלטלן בשבת א"ל ר' זירא בניטלין בידו אחת או בשתי ידים א"ל

כי אמר ר' יהושע בן לוי כל המזיקין נהרגין צרין אחריו קאמר דפקוח נפש הוא: ודברי הכל ואפי' לר' יהודה והא דחמשה נהרגין כשאין רצין אחריו ור' שמעון: אין רוח חסידים נוחה הימנו. דעתן של חסידים אינה מעורבת עמו שאינו הגון צעיניהם על מה שעשה: נוחה. עריבה. אין מתרצין צמעיו: אמר ליה. רצא לתנא: ואותן חסידים. השונאין אותו על כך אין רוח חכמים עריבה עמהם להיות נוחה ומיושבת צמה שרואין צמדת חסידים הללו דשפיר עבדי דאי לא מזיקין השתא סופן להזיק בשעת כעסן: שלימסינהו לגולסו. הרגת את כולן כלומר מה אהני צהא אכתי טובא איכא. אלמא לאו שפיר עבד והא דרצא פליג אדאצוה: שנודמנו לו להורגן. לכן צאו לידו שזימן לו המקום לצדקן לפי שהיו עמידות להזיק וגלגלו זכות על ידי זכאי: לא הרגן בידוע שנודמנו לו להרוג אוסו. והראה לו הקצ"ה שחטא אלא שנעשה לו נס: צנישופין זו. צכה"ג קמתי בידוע שנודמנו להורגו. נישופין כן דרך הנחש עושה כעין שריקה כשהוא רואה שונאו וכוועס: ניוסי. על שם מקומו וישראל היה: דשפיר עבדי. וכיוצא בו דקאמר לאו לגנאי הוא אלא הנחש רודף ונעשה זה כיוצא בו: או לא. וכיוצא בו דקאמר לגנאי הוא: לרעה אני הורג. צבצת לכלות מזיקין ואף על פי שאינה מועדת כללו: לא כל שכן. אלמא שפיר עבדי: דילמא לפי סומו. לא שיעמוד עליו ויהרגנו להדיא אלא כשהוא הולך לתומו ונחש או עקרב צפניו אין צריך לישמט ממנו אלא דורכו והולך ואם מת בצריכתו ימותו הואיל ולא נתכוין ^אדדבר שאין מתכוין לר' יהודה מדרבנן הוא ולענין מזיקין לא גזור: רוק דורסו לפי סומו. שאין מתכוין למרע ולאשויי גומות דאף על גב דממילא ממרע הוא כי לא מיכוין שרי משום מאיסותא: הוה שדי רוקא. היה רוק מוטל לפנייהם וצבת היתה: פמוטום. מנורות ולא של חוליות היו: של

כל כתבי פרק ששה עשר שבת

גב' אייסו להו פורייתא. מוטות ליטב עליהן: לא אייסו ליה. והוסיצוהו לאחר: מפני קטן. שלא יטפח בו ומלכלך: א"ל. רב חנן שהיה כעוס וממכוין להקניטו לר' אצין: והלא מוכנס לכלבים. ולמה לי לכפות כלי יפנוה משם שהרי ראויה לטלטל: דלא הויא מאסמול.

שהיום נולדה: נהרום המושכים כרגלי כל אדם. משום דמידי דנייד הוא ולא קני שגיאה ואע"פ שגא מחוץ לתחום כל אדם מוליכין לתקום שעריצ לו לילך. מהיו שמעינן מינה דמותרין בטלטול ואע"ג דמאסמול לא הוי הני קמן כיון דאורחיהו צהכי דעמיה עלייהו ה"נ כיון דאורחיה דקטן צהכי דעמיה עליה דלכי תימי יאכילנה לכלבים: א"ל ר' אצין ואלא היכי אסנייה: זואה של פרנגוליס. דלא חזיא לכלבים ושל קטן דקטני מתניתין שטפח צה קטן קאמר וצבציל הקטן אמר כופין: סיפוק ליה דגרף של רעי הוא. דמאסי ולפנייה דהא קי"ל צמסכת ציאה^א גרף של רעי מותר להוציאו לאשפה: וכי סימא גרף של רעי דמוסר אגב מנא אין. הא דקי"ל מותר להוציאו משום דרמי צמנא דגרף היינו כלי חרס העשוי לכך ואגב מנא הוא דשרי בטלטולי אצל צפני עזמו לא והכא לאו צמנא רמי: צאספרמקי. צשמים: צאזיסיס. צוזנו. אלמא בלאו מנא נמי מטלטלי ליה: ומשני צאשפה. דלא רמי קמיייה ולא גרף של רעי הוא: קטן צאשפה מאי צעי. סתם אשפה צרה"ר הוא ומאי צעי קטן הסם דקא מיכסי ליה צבציל קטן: ומשני צאזר. דשכיח קטן הסם קס"ד צאזר דלאו אשפה וקפריך סוף סוף גרף של רעי הוא ומשני צאשפה שצחצר: כל המזיקין. ההורגין: נהרגין צשצם. וקס"ד אפי' אין רצין אחריו. ומשום דס"ל כר"ש דמלאכה שאינה צריכה לגופה מדרבנן היא דאסירא והכא לא גזור: חמשה נהרגין צשצת. אפי' אין רצין אחריו משום דס"ל דסתמן הורגין אלו הן: האמר חייב עליה. והיכי שרי צמלאכה גמורה כשאין רצין אחריו דליכא פקוח נפש: ומאן לימא לן כו'. דרצ יוסף הוא ממני ליה דללקמן ולא בדצי ר' חייא ור' אושעיא מיתנייא וכל מתניתא דלא מתנייא צמוספתא דר' חייא ור' אושעיא איכא לספוקי צמשצשתא ולא מותצינן מיניה^א: אגא תנינא לה. צמתניתא דידי ואנא אומצינא צבי מדרשא אדר' יהושע בן לוי: ואנא מסרננא לה. דלא תיקשי

מסורת הש"ס

א) ציאה לט. עירובין מו. מה. [מוספתא ציאה פ"ד, צ ציאה לו: א) נבשל עג: וז"ל, ד) [נפסחא צ"ט, ס) גג' הר"ף והלא"ש צשצתן, ו) [ינמא פד. יצמות קכ, ו) [צ"ל ואמר, ח) דקף לו: ט) [חולין קמא,].

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה אצין וכו' כר' שמעון דשרי שאר מזיקין אפילו:

גליון הש"ס

גב' וחלא היא עצמה ע"כ מוס' ד"ה שמן: רש"י ד"ה לטא לפי תוכו וכו'. דרבי שאין מתכוין לר"י מדרבנן. ע"ל דף מא' ע"כ מוס' ד"ה מוס:

הגהות הגר"א

[א] גב' צאשפה צאזר כו'. ניצ גורמס הר"ף צאזר צמתי:

רב נסים גאון

סוף סוף גרף של רעי הוא נפקיה. כבר פירשנו בפרק כירה כי עיקר השמועה שיש בה התרת זה הדבר בפרק משליחן פירות [ביצה דף לו. ו' יהודה אומר כל מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה. כבר פירשנוה בפרק יציאות השבת ואמרנו כי עיקרה הן דברי ר' יהודה שאמרו כאן בוו המשנה מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב ואמר חושש אני לו מחטאת.

רבינו גננאל

אריב"ל כל המזיקין נהרגין. אסיקנא כשהן רצין אחריו, אבל אין רצין אחריו אין נהרגין אלא אילו בלבד, זכוב שבארץ מצרים וצירעה שבנינוה ועקרב שבחדריב ונחש שבא"י וכלב שוטה בכל מקום. פי' נישופין, כדכתוב הוא יושפך ראש ואתה תשופנו עקב. רוק וכן נחש וכן עקרב אם דורסין לפי תומן שפיר דמי ושור. א"ר חנינא פמוטות של בית רבי מותר לטלטלן בשבת. א"ל ר' זירא בניטלין בידו אחת או בבי ידים,